

PÁRTOK FÉLIDŐBEN

MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT

2020

A Republikon Intézet „Pártok félidőben” című új sorozatában számba vesszük a parlamenti frakcióval, továbbá európai parlamenti mandátummal rendelkező pártokat, azok népszerűségi sorrendje szerint. Az elemzés apropóját a 2018-2022-es parlamenti ciklus félideje adja, így kitérünk legfrissebb választási eredményeikre, népszerűségi mutatóikra, fő üzeneteikre, konfliktusaikra, valamint értékeljük kilátásaikat a 2022-es választásokig. Sorozatunk a koronavírus-járvány idején jelenik meg. Mivel egy folyamatosan változó helyzetről van szó, annak következményeivel későbbi elemzéseinkben kívánunk foglalkozni.

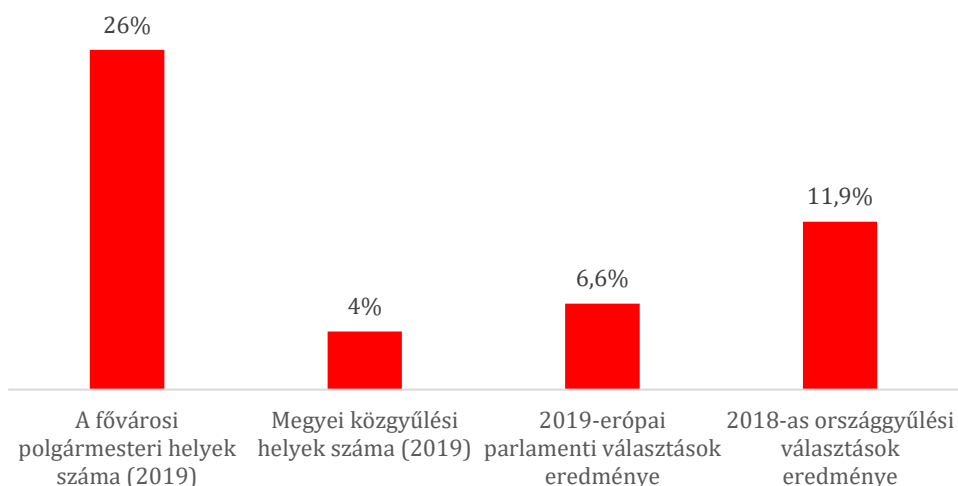
BEVEZETÉS

A magyar politikai rendszer átrendeződése 2010 után egybeesik az MSZP táborképző szerepének elvesztésével, az 1998 óta stabil jobb- és baloldali politikai táborok felbomlásával. Az MSZP 2010 után új helyzetben találta magát, ahol a Fidesznek kisebb megszakítással kétharmados többsége van, a széttöredezett ellenzék pedig az egységre való törekvés és a dominanciaharc között oszcillál. Az MSZP a 2014-es, valamint a 2018-as választások során is a meghatározó baloldali párt pozíciójára törekedett. Míg 2014-ben képes volt közös lista állítására, majd szűkebb körben 2018-ban, nem tudott szorosabb integrációt létrehozni a listák pártjai között, nem jött létre vezetésével a liberális és baloldal pártjait összefogó magyar Olajfa-koalíció. A félsiker oka az is, hogy az integrátor szerepében való fellépés mellett több hullámban kiléptek a pártból ismert politikusai, ahogy az történt a DK megalakulásakor, majd a 2019-es önkormányzati választás után.

Mindezek ellenére a 2018-as választásokat követően, amikor a Párbeszéddel közös listán indult, a Jobbik után a második legerősebb ellenzéki pártként került az új Országgyűlésbe. Az azóta eltelt két év az európai parlamenti választásokon való gyenge szereplésről, a külső szövetségesekkel való egyezkedésről, valamint az MSZP számára sikeresnek mondható önkormányzati választásról szólt. Az EP választást követően – a közvélemény-kutatások szerint – a Jobbik mellett a DK és a Momentum is legalább annyira erős, mint az MSZP. A következő időszak a párt számára így a középpárti státusz megőrzéséről, valamint arról fog szólni, hogy a 2022-es ellenzéki közös indulás során képesek lesznek-e kulcsszerepet játszani, amely az önkormányzati választásokhoz hasonlóan erősíteni tudja pozíciójukat.

A Magyar Szocialista Párt a 2018-as választásokon nem egyedül, hanem szövetségben indult a Párbeszéddel, valamint a Liberálisokkal, amely pártból Bósz Anett is felkerült listára a bejutó 15. helyen. A közös lista végül 11,9%-ot kapott, ezzel a Jobbik után a második legerősebb ellenzéki lett. További érdeme volt a pártszövetségnek, hogy nyolc egyéni képviselő helyet szereztek meg a 106-ból, amely bár kevés a Fidesz-KDNP eredményéhez képest, az ellenzéki pártok közül ez jelentette a legjobbat. A helyek felosztása után végül 15 fős frakciót hoztak létre az új Országgyűlésben. Noha hivatalosan 16 MSZP-s politikus van a parlamentben, Burány Sándor a Párbeszéd frakciójába ült, hogy meglegyen a zöld párt létszáma a frakcióalapításhoz. Az eredmény annak függvényében nem tekinthető jónak, hogy nem csak a kormányváltás maradt el, de a legerősebb ellenzéki párt nem az MSZP, hanem a Jobbik lett, és kevesebb képviselőjük kapott mandátumot, mint 2014-ben.¹

Az MSZP választási eredményei

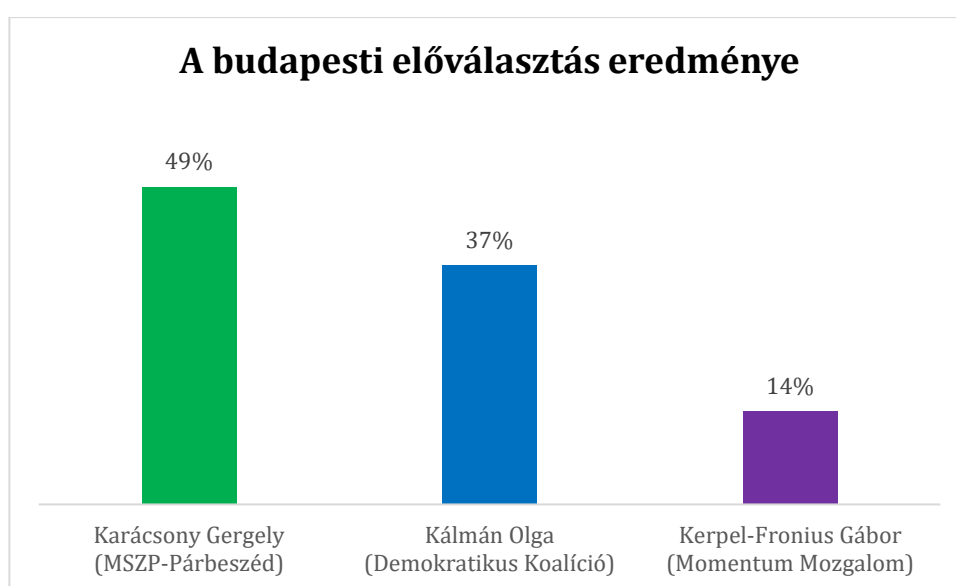
1. ábra (forrás: valasztas.hu)

Az egy évvel későbbi európai parlamenti választásokon újra közös listán indultak a Párbeszéddel, amelyre a szavazatok 6,61 százalékát kapta, így 1 mandátumot szerzett, amelyet végül Ujhelyi István kapott meg.

Az önkormányzati választások előtt innovatív módon előválasztást rendezett az ellenzék a közös főpolgármester-jelölt személyéről. Hosszas alkudozás során végül

¹ 2014-ben az MSZP, a DK, az Együtt-PM, és az MLP közös listán indult, így a tökéletes összehasonlítás nem lehetséges.

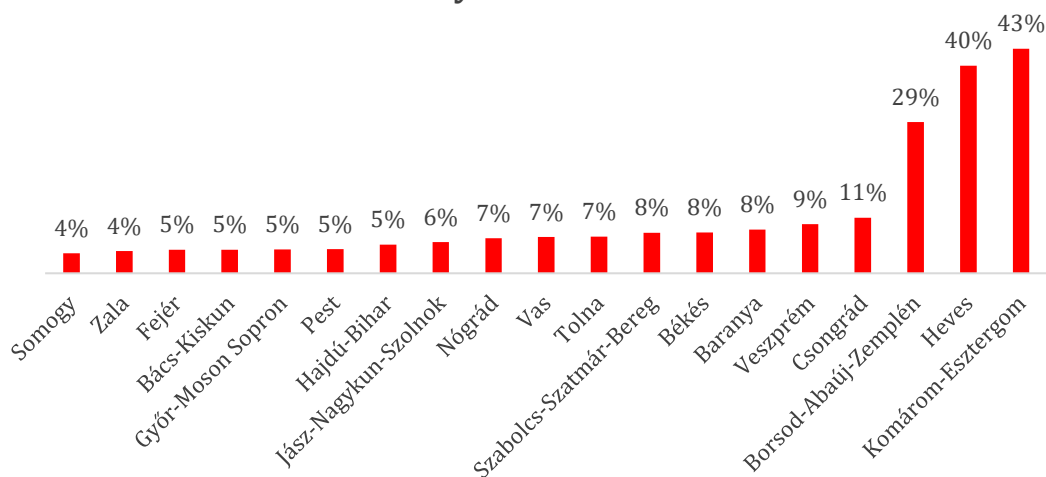
„kétfordulós” előválasztás jött létre: az első körben az MSZP és a Párbeszéd jelöltjére lehetett szavazni, majd a második fordulóban szabadon megmérethette magát bárki. Az első fordulóban az MSZP-s Horváth Csaba indult Karácsony Gergellyel szemben. Bár a programjuk hasonló volt, Karácsony ismertsége és népszerűsége miatt fölényesen győzött, ezzel ő lett az MSZP és a Párbeszéd közös jelöltje. A második fordulóban, ahol három induló mérettette meg magát, Karácsony ismét nagy fölényrel győzött, ezzel pedig ő lett Tarlós István összellenzéki kihívója. Karácsony a választáson, a szavazatok 50,86 százalékával győzött, így az előválasztás nem csak kommunikációs szinten tekinthető sikeresnek, hanem a választási győzelemhez is nagy mértékben hozzájárult.

2. ábra forrás: elovalasztas2019.hu

Az önkormányzati választások az MSZP 19 megyéből 16-ban állított önálló listát, a maradék háromban (Komárom-Esztergom, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén) más ellenzéki pártokkal közösen indult. A közös listák eredményei mind elmaradtak a Fidesz eredményétől. Egyéni listáik közül a Csongrád megyei érte el a legjobb eredményt, ahol két képviselőjük is mandátumot kapott. Országosan mindössze 12 képviselőjük lett az önálló listákról, amely jócskán elmarad a DK (33), a Jobbik (29) és a Momentum (27) eredményétől is. További érdekesség, hogy hat megyében (Bács-Kiskun, Fejér, Győr-Moson Sopron, Pest, Somogy, Zala) egyetlen képviselői helyet sem sikerült szerezniük. Egyre inkább az látszik tehát, hogy az elmúlt években az MSZP vidéken felhalmozott tartalékjai elfogytak, már nem tud a kisebb településeken nagy tömegeket mozgósítani, amely az előző ciklusokban még kifejezetten előnye volt a többi baloldali párttal szemben.

Az MSZP megyei listás eredményei a 2019-es önkormányzati választásokon

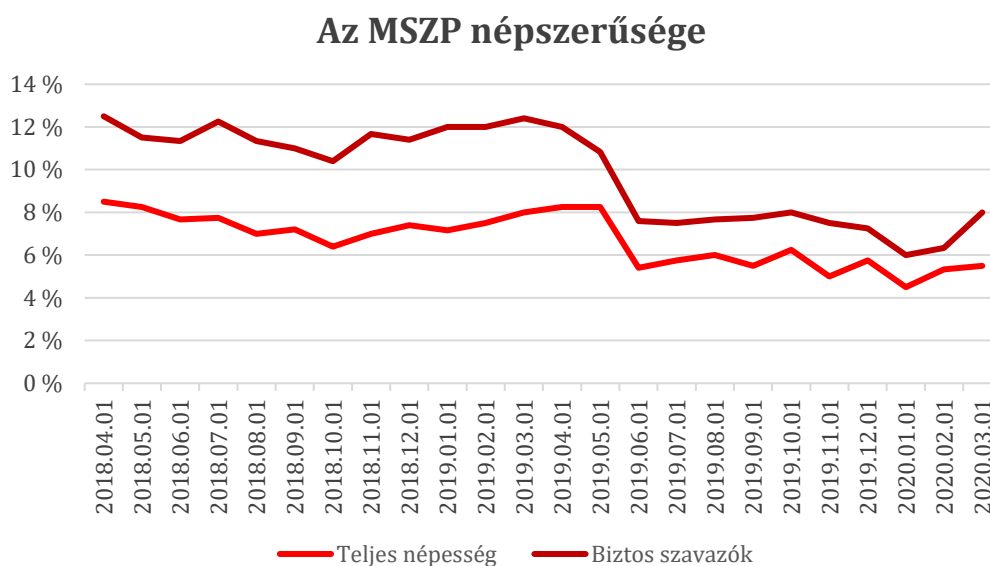

3. ábra forrás: valasztas.hu

Sok városban és fővárosi kerületben az MSZP adta az ellenzék közös polgármesterjelöltjeit, ezért közvetlenül nem a párt győzelméről vagy vereségéről, hanem inkább az összefogás sikeréről lehet beszélni az elnyert mandátumok esetében. A jelöltek népszerűsége, saját kampánya és múltja is fontos azonban a választások során, különösen helyi szinten, így érdemes megnézni, hogy az ellenzéki győztesek közül kit delegált az MSZP. Az előzetes tárgyalásokon az MSZP jó pozíciót küzdött ki magának, több kerületben is közülük indulhatott a közös polgármester-jelölt. Összesen kilenc kerületben állíthattak jelöltet, amelyből hatban (Őrsi Gergely – II. kerület, Kiss László – III. kerület, Tóth József – XIII. kerület, Horváth Csaba – XIV. kerület, Szaniszló Sándor – XVIII. kerület és Gajda Péter – XIX. kerület) tudtak nyerni. A három jelölt közül, akik nem nyertek (Tüttő Kata – V. kerület, Somlyódy Csaba – X. kerület, Erdősi Éva – XXI. kerület) Tüttő Kata került be a kompenzációs listán, így hét fős frakciót alakíthattak a Fővárosi Közgyűlésben, amely a Fideszé utáni legnagyobb csoport.

A megyei jogú városokból hat helyen indult olyan ellenzéki jelölt, aki az MSZP-hez köthető: ebből egy helyen, Békéscsabán az ellenzék megosztott volt, a többi esetben csak a szocialista jelölt indult el a többi párt támogatásával. Három városban (Érden, Salgótarjánban, Szegeden és Szombathelyen) nyert az MSZP jelöltje. Így az MSZP-nek lett a legtöbb polgármestere az ellenzéki pártok közül, valamint a 10.000 főnél nagyobb településeken nekik van a legtöbb helyi képviselőjük. Ezt részben az is magyarázza, hogy a tavaszi tárgyalásokon a szocialisták szerezték meg a legtöbb indulási lehetőséget,

viszont mindenképp közrejátszik az is, hogy az MSZP-nek több mozgósítható képviselőjelöltje volt a településeken, mint a többi pártnak.

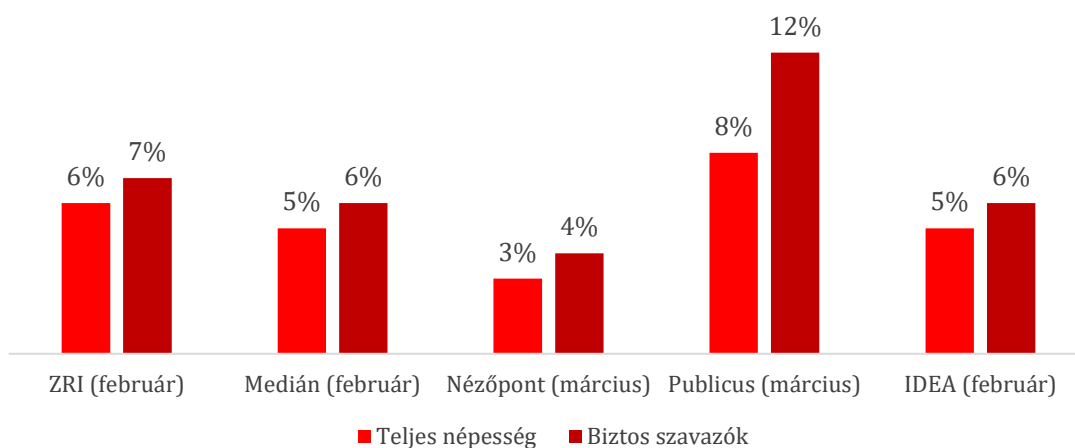

4. ábra (forrás: kozvelemenykutatok.hu²)

A közvélemény-kutatások azt mutatják, hogy a ciklus első évében stabil volt az MSZP népszerűsége, a rabszolgatörvény-ellenes tüntetések idején erősödtek is, azonban jól látszik, hogy az európai parlamenti választások után a harmadával esett vissza a párt biztos szavazótáborra. Ezt a nyolc százalékos szintet az elmúlt évben hibahatáron belül tartani tudták, de az is világos, hogy a helyhatósági választások során sem sikerült érdemben növelni a táborukat, függetlenül attól, hogy mennyi helyet szereztek az egyes önkormányzatokban.

² Az egyes kutatások az MSZP-t egyedül, míg mások a Párbeszéddel együtt mérik.

Az MSZP népszerűsége 2020 február - márciusban

5. ábra (forrás: kozvelemenykutatok.hu)

ÜGYEK, SZAKPOLITIKAI KEZDEMÉNYEZÉSEK

A ciklus első felében az MSZP a saját javaslatok mellett közös ellenzéki kezdeményezésekben is részt vett. Az európai parlamenti választási kampány előszeleként, 2018. augusztusában Ujhelyi István, a párt EP-képviselője konzultációt indított „A mi Európánk” címmel, amelyet az első hetekben több mint 20.000-en töltöttek ki. Európai ügyekben továbbá a Sargentini-jelentéssel kapcsolatban mutatott aktivitást az MSZP. A párt képviselői konzekvensen a Sargentini-jelentés fontosságára hívták fel a figyelmet interjúik során, kiemelve, hogy ez a kormány, nem pedig Magyarország elleni bíráló. Ezzel az európai eszme iránti elköteleződésüket, a hazaszeretet fontosságát és a NER elleni határozott fellépésüket fejezték ki. Később ez a három gondolat – kiegészülve a társadalmi szolidaritás eszméjével – került az EP-programjuk középpontjába is.

Az MSZP sikerének tudható be a budapesti előválasztás, ami nagy részben az ő kitartásuk és elhatározásuk következtében jött létre. Az eszköz nem csak azért fontos siker számukra, mert az MSZP-Párbeszéd jelöltje, Karácsony Gergely nyerte meg, hanem mert előremutatón a 2022-es választásokra is a sikeres recept egyik alapja lehet az új intézmény, amely egyszerre mozgósít és ad médiafelületet a pártoknak. Egyúttal, bár végül az összes ellenzéki párt részt vett az előválasztáson, vagy nem állított a győztese ellen önálló jelöltet, az MSZP koordinációs szerepe kiemelkedő volt, mind az első, mind a második forduló megszervezésében.

Az MSZP európai parlamenti kampánya, amely a „Haza, szeretet, Európa!” nevet kapta, az Orbán-rendszer kritikájaként született meg, legfőbb törekvései között pedig az

európai integráció mélyítése, egy emberközpontú, szolidáris Európa létrehozása, valamint az uniós demokrácia-deficit csökkentése volt. Bár a programban több olyan pont is volt, amelyek a társadalmat leginkább foglalkoztató kérdésekre rezonáltak, úgy, mint az „európai színvonalú oktatás és egészségügy” vagy a „minimálbérek és minimálnyugdíjak európai szintű szabályozása”, a kampányban ezek nem látszottak: a plakátokon a kihangsúlyozott üzenet az volt, hogy az MSZP-Pábeszéd lista „A” közös lista. A fő üzenet az összefogás volt, ami nem volt széleskörű, hisz csak a két párt között valósult meg, így nem is tudtak vele azonosulni a választók. Azonban a kampány sikertelensége nem az összefogás, illetve annak hiánya volt elsősorban, hanem az üzenet artikulálásának sikertelensége: a választás előtti hetekben Jávor Benedek, a lista párbeszédes jelöltje a zöld politikával, míg Ujhelyi István, a szociális témákkal próbált kampányolni, a tevékenységek azonban nem voltak összehangolva, nem jött át a szavazóknak a fő üzenet. A kampány végül nem lett sikeres, hiszen nem tudott valós alternatívát mutatni sem a Fidesz-KDNP programjával, de a többi ellenzéki párt kampányával szemben sem.

Az EP kampány is rávilágít a párt két szakpolitikai problémájára: a környezetpolitikához való hozzáállásuk gyengeségére, illetve a programok kidolgozáshoz és konzekvens véghezviteléhez szükséges kapacitás hiányára.

Az elmúlt években a zöldpolitika vált az egyik legmeghatározóbb kérdéssé a nyugati társadalmakban, és bár a választási eredmények azt mutatják, hogy ez a tendencia itthon még nem jellemző annyira, a pártok egyre többet foglalkoznak az ököpolitikával. Ez alól az MSZP sem kivétel, a pártban időről időre feltűnik egy-egy zöld ügy, úgy mint a „Zöld New Deal” szorgalmazása, vagy az EP-kampányban a zöldpolitika előtrébe helyezése. Azonban kiforrott álláspontja a témáról a pártnak nincs, nem tudnak mit kezdeni a témával. Emiatt a többi párt, ahol a téma kidogozottabb, jobban artikulált, ezen a téren is előnyben van a szocialistákkal szemben.

A másik probléma általánosabb jellegű, de nem kevésbé elhanyagolható: a pártnak nincsenek országos, önálló ügyei, amelyek mellett konzekvensen kiállna. Bár vannak visszatérő témák, mint a fent említett zöldpolitika, vagy a szociális érzékenység, összességében nem rajzolódik ki egy egységes struktúra, amely az MSZP politikáját mutatná. Nem tudtak a saját tartalomra koncentrálni a belső problémák, valamint az összefogás ügyének felkarolása miatt. Bár ez utóbbi sikeres volt az önkormányzati választás esetében, az MSZP önmagában mégsem nem tudott profitálni belőle, hisz míg a

többi párt tud kampányolni az összefogásban a saját egyéniségének megfelelő ügyek mellett, addig az MSZP-nek nem maradtak ilyen témái.

KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

Az MSZP-re jellemző platformpolitizálás miatt a kezdetek óta több belső vita került ki a nyilvánosságba. Ami a szervezeti demokrácia szempontjából dicséretes lehetne, az a nyilvánosságban belső konfliktusként jelenik meg. Az országgyűlési választások után a párt akkori elnöke, Molnár Gyula rögtön lemondott az elnökséggel együtt, amely az eredmények tükrében ésszerű lépés volt, az új elnök pedig Tóth Bertalan lett, aki Mesterházy Attilát győzte le. Azonban a tisztújítás után is hónapokig lehetett még hallani a két tábor közötti belső konfliktusról, az új vezetőség pedig nem tudott stabilitást teremteni.

A többi ellenzéki párttal való kapcsolatában kiemelt szerepe van a Párbeszédnek, amellyel pártszövetségben indultak a legutóbbi választásokon. A zöld párttal való kapcsolatában az MSZP-nek a legnagyobb mulasztása a tényleges szövetség kialakításának elmaradása. A két párt a 2018-as országgyűlési és a 2019-es európai választásokon is közösen indult, azonban ezek a szövetségek csupán eseti jellegűek maradtak, nem jött létre egy új párt, vagy olyan szoros pártszövetség, mint a Fidesz-KDNP esetében. Egy tartós szövetség, amely a Párbeszéd szakpolitikai és országosan népszerű politikusaira, valamint az MSZP struktúrájára és országos lefedettségére épült volna, sikeresen tudta volna képviselni a karakteresen baloldali, ugyanakkor zöld politikát a magyar közéletben. Viszont ez egyre kevésbé valószínű, ugyanis a 2022-es összefogás miatt a pártszövetség létrehozása egyre kevésbé fontos a Párbeszéd számára, hisz az előválasztásokon az egyéni jelöltek népszerűsége fontosabb lesz a pártszínezetnél. Éppen ezért a zöld párt egyre inkább az LMP felé közeledik, hogy egy erős zöld párt jöjjön létre, ez pedig az MSZP számára előnytelen, hisz az LMP-Párbeszéd egyesüléssel kisebb egy tartós baloldali-zöld szövetség létrehozásának esélye.

A sikertelen európai kampány után került előtérbe a párt és Szanyi Tibor konfliktusa. Szanyi 2014 óta EP-képviselő volt, és már a választások előtt is élesen kritizálta az MSZP vezetését az országgyűlési kampányért, a pártvezetés stílusáért és a vezetés döntéséért is. A kudarcos európai választás után, amikor pozíció nélkül maradt, új platformot hozott létre a párton belül „Igen” néven, amely a zöld és karakteresen baloldali politikát szerette volna erősíteni az MSZP-ben, néhány hónappal később pedig

ki is lépett a pártból, amelynek 1998 óta a tagja volt, hogy saját pártot alapítson a Szolidaritás Mozgalommal együtt. Szanyi Tibor azon karakteres szocialista politikusok közé tartozott, akit sokan ismernek, így a kilépésével egy újabb ismert arcát veszítette el a párt, és tovább erősödött az a vélemény, hogy az MSZP szétesőben van.

A párt következő nagyobb konfliktusait a sikeres önkormányzati választások után élte meg.

Noha a jó kampány és a sikeres ellenzéki egyeztetések eredményeképpen az MSZP több, erős felhatalmazással rendelkező polgármesteri helyet szerzett, mint 2014-ben, a választások után újabb belső és külső problémák jelentkeztek.

Még a választási kampányban szivárgott ki Lackner Csaba, kispesti képviselőről az a videó, ahol droghasználatról, sikkasztásról és korrupcióról beszél a szocialista képviselő. Lackner végül így is megnyerte a körzetét, de az MSZP fegyelmi eljárást indított ellene, amelynek a végén kizárta a sorai közül az önkormányzati képviselőt.

A választások után több politikusuk önszántából lépett ki a pártból. Az első Botka László, szegedi polgármester volt. Botka már a 2018-as, sikertelen miniszterelnöki kampánya után kiszállt a párt országos ügyeiből, és az önkormányzati választásokon sem az MSZP logójával kampányolt, azonban csak az újraválasztása után hagyta el hivatalosan a pártot. Ezzel az MSZP nem csak egy megyei jogú város polgármesterét veszítette el, hanem az egyik legrégebben hivatalban lévő polgármesterét, akinek országos ismertsége is volt. A választások után pár hónappal két fővárosi polgármesterük, a III. kerületi Kiss László és a XVIII. kerületi Szaniszló Sándor kilépett a pártból, és a DK-hoz csatlakoztak. Itt már nyíltan arról volt szó, hogy a politikusok szerint az MSZP-vel nem lehet olyan esélyük az érdekeik artikulálására, mint az DK-val. Ezzel a DK a fővárosi közgyűlésben is erősödött az MSZP kárára.

A CIKLUS MÁSODIK FELÉNEK KILÁTÁSAI

A játékelméletben és a közgazdaságtanban jól ismert jelenség, hogy amikor a betétesek – attól tartva, hogy a bankjuk tönkremegy – egyszerre veszik ki pénzüket, akkor ez valóban a pénzüintézet végét jelenti. A 2019-es európai parlamenti választások óta úgy tűnik, hogy az MSZP politikusai és választói más ellenzéki pártokhoz, így különösen a DK-hoz pártolnak át, amely erősíti azt az önbeteljesítő jóslatot, hogy az MSZP folyamatos gyengül. Maga a pártok közötti mozgás nem meglepő annak tükrében, hogy az MSZP szavazóinak körében nagy az aránya azoknak, akiknek a másodlagos pártpreferenciája a DK. Éppen

ezért nem is tekinthető véglegesnek ez a tendencia, és az MSZP még visszahódíthatja a szavazóit a következő két évben.

Jelenleg az MSZP legnagyobb gondja, hogy elvesztette a kiemelkedő ellenzéki szerepét, és emiatt nehezen tudja megszólítani és mozgósítani azokat, a leginkább vidéki szavazóit, akik az elmúlt évtizedekben konzekvensen a szocialistákra szavaztak, azonban a gyengeségüket látva eltűntek a párt mögül. Ezért a párt jövőjének szempontjából életbevágó, hogy a stabilizáció minél hamarabb megtörténjen, és tartósan a bejutási küszöb felett mérjék a közvélemény-kutatók, hogy ne kerüljön mélyebbre a lefelé tartó népszerűségi spirálban.

A ciklus második felében a fő célkitűzés így az ellenzéki oldalon való megerősödés lehet, hogy az előválasztás során és az ellenzéki tárgyalásokon releváns partner legyen. A megerősödéshez a belső stabilitás mellett a többi ellenzéki párttól és elsősorban a DK-tól megkülönböztethető, markáns arcélre van szüksége a pártnak. A saját profilhoz mindenképpen karakteres politikára, kidolgozott és konzekvens programokra van szükségük, ami lehet a Momentum és a DK liberalizmusával szemben a baloldaliság hangsúlyozása, a korlátozottan mobil társadalmi rétegek védelme. Ezen felül karakán, erős politikai vezetőkre van szüksége a pártnak, akiknek az arcát össze tudják kapcsolni a választók a párttal és nem csak ismertek, de országosan népszerűek is.